

Titlul/ Le titre/ The title:

Dreptul fundamental la liberă circulație în lumina reglementărilor UE

Le droit fondamental de la libre circulation à la lumière des règlements de l'UE

The fundamental right of free movement in the light of EU regulations

Autor/ L'auteur/ The author:

Hapca Sorina-Marilena, studentă a Facultății de Drept din cadrul Universității București

Îndrumător prof.univ.dr. Gheorghe Iancu

Grupa 214, Seria a III-a

An universitar 2011-2012

Rezumat

Dreptul la liberă circulație a persoanelor reprezintă un element esențial al cetățeniei europene, presupunând faptul că cetățenii UE pot circula liber între statele membre pentru a locui, lucra, studia sau pentru a se pensiona în alt stat. Un beneficiu major adus de dreptul la liberă circulație îl reprezintă dreptul de intrare într-unul din statele membre, dar și acela de ședere pe teritoriul aceluși stat. Esența dreptului la liberă circulație constă în eliminarea discriminărilor dintre lucrătorii proveniți din țări diferite și oferirea de șanse egale tuturor cetățenilor Uniunii Europene, care, datorită acestui concept, trec frontierele unui stat membru doar pe baza cărții de identitate sau a pașaportului. Cu toate că acest concept are foarte multe beneficii, el a avut și un impact negativ din pricina faptului că unor țări în curs de dezvoltare, precum România, le-a fost permis accesul în UE, ducând, cu această ocazie, și în alte state realități mai puțin dorite, precum atitudinea lipsită de moralitate a unei părți minoritare din populația României.

Résumé

La libre circulation des personnes est un élément essentiel de la citoyenneté européenne, en supposant que les citoyens européens peuvent circuler librement entre les États membres à vivre, travailler, étudier ou prendre sa retraite dans un autre Etat. Un avantage majeur apporté par le droit de libre circulation est le droit d'entrer dans un État membre, et de la résidence sur son territoire. L'essence de la libre circulation est d'éliminer la discrimination entre les travailleurs de différents

pays et offrant des possibilités égales à tous les citoyens de l'UE, qui, en raison de ce concept, passer quelques frontières des États membres que sur la carte d'identité ou un passeport. Bien que ce concept présente de nombreux avantages, il a eu un impact négatif en raison du fait que les pays en développement tels que la Roumanie ont été admis à l'UE, qui, à cette occasion, ont conduit dans autres pays la réalité inférieure à celle souhaitée, et le comportement contraire à l'éthique d'un parti minoritaire de la population.

Abstract

Free movement of persons is an essential element of European citizenship, assuming that EU citizens can move freely between Member States to live, work, study or retire in another state. A major benefit brought by the right of free movement is the right to enter into a Member State, and to residence in its territory. The essence of free movement is to eliminate discrimination between workers from different countries and to provide equal opportunities to all EU citizens, who, due to this concept, pass a Member State borders only on the identity card or passport. Although this concept has many benefits, it had a negative impact because of the fact that developing countries, such as Romania, have been admitted to the EU, on which occasion, a less desired reality, such as unethical behaviour of a minority party of the population, has been brought to other countries.

Cuvinte cheie: libera circulație, cetățenia europeană, frontiere interne, frontiere externe, Uniunea Europeană, spațiul Schengen, state membre, lucrători, familie, comerț, cultură, terorism.

De mots-clés : la libre circulation, la citoyenneté européenne, les frontières intérieures, les frontières extérieures, l'Union européenne, Schengen, les États membres, des ouvriers, la famille, le commerce, la culture, le terrorisme.

Keywords: free movement, European citizenship, internal frontiers, external frontiers, European Union, Schengen, Member States, workers, family, trade, culture, terrorism.

Dreptul la liberă circulație la nivelul Uniunii Europene

Dreptul la liberă circulație a persoanelor, denumit și „libertatea de circulație” sau „libertatea de locomoție”¹, reprezintă una din cele patru libertăți fundamentale ale Uniunii Europene (UE) și, totodată, un element esențial al cetățeniei europene, presupunând faptul că cetățenii UE pot circula

¹ Gheorghe Iancu – Drept constituțional și instituții politice, Editura (Ed.) C.H.Beck, București, 2010, pagina (pag.) 226

liber între statele membre pentru a locui, lucra, studia sau pentru a se pensiona în alt stat. În cadrul statelor membre ale UE, regimul juridic al dreptului la liberă circulație poate fi represiv sau nu și cuprinde două aspecte: libera circulație în interiorul țării și libera circulație în afara granițelor unui stat. Esența dreptului la liberă circulație constă în eliminarea discriminărilor dintre cetățenii unui stat membru și cetățenii altor state membre ce se află sau muncesc pe teritoriul statului în cauză, discriminări ce pot avea drept obiect condițiile de intrare, angajare sau remunerație. Astfel, pot exista situații în care un cetățean al unui stat în curs de dezvoltare să fie mai potrivit pentru un loc de muncă decât un cetățean al statului dezvoltat în care există postul de muncă vacant. Conceptul de liberă circulație oferă, astfel, șanse egale ambilor.

Articolul (art.) 13 din Declarația Universală a Drepturilor Omului prevede următoarele: „Orice persoană are dreptul de a circula în mod liber și de a-și alege reședința în interiorul granițelor unui stat. Orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv pe a sa, și de a reveni în țara sa”.² De asemenea, art. 12 din Pactul internațional privind drepturile civile și politice precizează că „Orice persoană care se află în mod legal pe teritoriul unui stat are dreptul de a circula acolo liber și de a-și alege liber reședința. Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv propria sa țară”.³

Ajungem, astfel, la un nou concept, acela de „cetățenie europeană”, introdus pentru prima dată la nivel european în Tratatul de la Maastricht, în 1993. Cetățenia europeană a însemnat acordarea dreptului de liberă circulație și de rezidență în interiorul UE tuturor cetățenilor statelor membre. În 2000 au început negocierile de aderare ale României la UE. Capitolul referitor la libera circulație a persoanelor a început să fie negociat abia în 2002, în cadrul primei Conferințe de Aderare, la Bruxelles, iar acquis-ul comunitar al acestuia este acceptat de România fără a solicita o perioadă de tranziție sau o derogare și declarând că la data aderării va fi în măsură să aplice în întregime acest acquis.

Un beneficiu major adus de dreptul la liberă circulație îl reprezintă dreptul de intrare într-unul din statele membre, altul decât cel de apartenență, drept rezervat tuturor cetățenilor care au semnat acordul Schengen. Acordul Schengen reprezintă rezultatul dezbaterilor organizate încă de la începutul anilor 1980, dezbateri ce au dus la definirea liberei circulații. Potrivit doctrinei⁴, statele împărțeau două opinii: una potrivit căreia libera circulație se aplică în mod exclusiv cetățenilor propriului stat pentru a-i deosebi de cetățenii celorlalte state membre, fapt ce justifică menținerea controalelor la frontiere și cealaltă care susținea că nu numai cetățenii acelui stat ar trebui să se

² Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 13

³ Pactul internațional privind drepturile civile și politice, art. 12

⁴ Augustin Fuerea – Manualul Uniunii Europene, Ed. Universul Juridic, București, 2011, pag. 41

bucure de libera circulație. Statele au hotărât să instituie între ele un teritoriu fără frontiere, ce implică o politică de vize comună, cooperare judiciară și polițienească, precum și un schimb eficient de informații. Temeiul juridic ce a făcut posibilă eliminarea controalelor la frontierele interne îl reprezintă Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen. Astfel, au luat naștere frontierele externe unice, ce reprezintă, locul în care sunt realizate controalele la intrarea în spațiul Schengen, loc în care cetățenii țărilor trebuie să posede și să prezinte o viză unică valabilă în tot spațiul Schengen. Cu toate acestea, fiecare stat membru are dreptul să solicite prezentarea vizei în cazul cetățenilor statelor terțe care vor să pătrundă pe teritoriul lui. Potrivit normelor Schengen, libera circulație a persoanelor este realizată inclusiv prin măsurile compensatorii, ce își propun coordonarea serviciilor de poliție și a autorităților judiciare pentru a menține ordinea internă a statelor.

Cetățenia europeană

Art. 20 din Tratatul pentru Funcționarea Uniunii Europene (TFUE) precizează că „cetățenia UE completează cetățenia națională și nu o înlocuiește.”, fiind inseparabilă de aceasta din urmă, care este originară și primară, și că „Este cetățean al UE orice persoană care are cetățenia unui stat membru.”⁵ Prin urmare, pierderea de către o persoană a cetățeniei unui stat membru duce și la pierderea cetățeniei europene de către aceasta. Din același articol rezultă faptul că obligațiile sunt corelative drepturilor conferite de cetățenia europeană.

Dreptul de liberă circulație recunoscut prin art. 21 din TFUE este considerat a fi „nucleul cetățeniei europene”⁶, fără acesta, exercitarea altor drepturi conferite cetățenilor UE fiind imposibilă. Libera circulație are ca destinatari mai multe categorii de indivizi, precum: persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, pensionarii, studenții, cei interesați de urmarea unor cursuri de formare profesională, turiștii sau cetățenii care dețin asigurare de sănătate și de resurse economice suficiente pentru a supraviețui.

Cetățenii europeni se deplasează în interiorul UE doar pe baza documentului de identitate sau a pașaportului, întrucât Curtea de Justiție consideră ca nefiind conformă cu dreptul UE condiționarea intrării de obținerea unei autorizații sau instituirea unor măsuri de control arbitrar sau inutil restrictive asupra persoanelor care doresc să intre într-un stat. Când privește dreptul de sejur într-un alt stat membru, reglementările UE prevăd un tratament special față de cel rezervat

⁵ Tratatul pentru Funcționarea Uniunii Europene, art. 20

⁶ Augustin Fuerea – Manualul Uniunii Europene, Ed. Universul Juridic, București, 2011

majorității străinilor, eliberându-se o „carte de sejur”⁷ valabilă o perioadă de maximum 5 ani ce poate fi reînnoită.

UE are ca obiectiv crearea unei zone europene de libertate, securitate și justiție, în care să nu mai fie nevoie de controlul persoanelor la frontierele interne, indiferent de naționalitate. Momentan, însă, este încă necesară luarea unor măsuri care afectează drepturile și libertățile persoanei, precum extrădarea și expulzarea, motiv pentru care sunt reglementate în instrumente juridice internaționale, constituții și legi.⁸

Regimul măsurilor tranzitorii

Orice cetățean european beneficiază de dreptul la liberă circulație. Cu toate acestea, cetățenii noilor state membre ale UE, inclusiv România, pot fi supuși unor măsuri tranzitorii care pot limita accesul pe piața muncii din vechile state membre pentru o perioadă de maximum 7 ani. Măsurile tranzitorii reprezintă derogări de la acquis-ul comunitar și vizează doar lucrătorii, nu și celelalte categorii de persoane, precum studenții, pensionarii, turiștii etc. Măsurile tranzitorii presupun menținerea în vigoare a sistemelor precedente aderării, în care un cetățean dintr-un viitor stat membru avea nevoie de permis de muncă pentru a lucra în UE. Limitările pot fi complete, referindu-se la toți lucrătorii provenind din noul stat membru, sau parțiale, permițând acceptarea anumitor categorii profesionale.

Românii care la data aderării din ianuarie 2007 lucrau legal în unul din statele membre și aveau permis de muncă sau o autorizație valabilă pentru minimum 12 luni, au dreptul la acces direct pe piața muncii din acea țară. Această condiție nu este valabilă, însă, pentru statele care au în aplicare propriile reglementări privind regimul forței de muncă străine. Aceleași drepturi sunt prevăzute și pentru lucrătorii care au obținut un permis de muncă valabil minimum 12 luni după data aderării României la UE. Membrii familiilor lucrătorilor care la data de 1 ianuarie 2007 aveau permis de muncă pentru cel puțin 12 luni vor avea acces direct la piața muncii din statul respectiv. Însă, dacă permisul a fost eliberat după data aderării, membrii familiei unui lucrător român vor avea dreptul să muncească în acel stat membru fie după 18 luni de rezidență în acel stat, fie după 3 ani de la aderare.

Statele care au impus restricții liberei circulații a forței de muncă românești sunt: Germania, Marea Britanie, Irlanda, Franța, Austria, Belgia, Italia, Spania, Luxemburg, Olanda și Malta.

⁷ Augustin Fuerea – Manualul Uniunii Europene, Ed. Universul Juridic, București, 2011, pag. 295

⁸ Gheorghe Iancu – Dreptul de azil, Ed. All Beck, București, 2002, pag. 15

Statele UE ce nu au restricționat accesul lucrătorilor români pe piața muncii sunt: Estonia, Finlanda, Polonia, Portugalia, Danemarca, Grecia, Ungaria, Slovacia, Cehia, Cipru, Suedia, Slovenia, Letonia, Lituania și Bulgaria. Cetățenii români pot lucra, deci, în aceste state fără să aibă nevoie de permis de muncă.

Dreptul la liberă circulație în România

La nivel european, libertatea de circulație a persoanelor reprezintă una din cele patru libertăți fundamentale ale UE, alături de libertatea de circulație a bunurilor, serviciilor și capitalurilor. Acest principiu nu este identic, însă, cu dreptul la liberă circulație reglementat în Constituția României alături de dreptul la viață, la apărare, la învățătură etc. Ca atare, la nivel european acesta reprezintă premisa conceptului de Uniune Europeană, stând la baza ideii eliminării controlului la nivelul frontierelor interne și a întăririi acestuia la frontierele externe, a creării unui spațiu de libertate, securitate și justiție, pe când în România, este reglementat dreptul la liberă circulație tocmai pentru ca țara noastră să fie în acord cu reglementarea europeană.

România nu a impus statelor membre măsuri tranzitorii pentru libera circulație a lucrătorilor. Dreptul la liberă circulație pe teritoriul României asigură și garantează posibilitatea cetățenilor de a circula nestingherit pe teritoriul statului nostru și de a se stabili în orice localitate din țară, fiind reglementată în art. 25 din Constituția României: „(1) Dreptul la liberă circulație, în țară și în străinătate, este garantat. Legea stabilește condițiile exercitării acestui drept. (2) Fiecărui cetățean îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a emigra, precum și de a reveni în țară”.

În Legea nr. 309/2004 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale UE și Spațiului Economic European este reglementat dreptul de intrare și de ședere a cetățenilor statelor membre în țara noastră. Art. 5, alineatul (1) precizează că „Cetățenii statelor membre pot intra în România în baza cărții de identitate sau pașaportului, valabile.”⁹, iar alineatul (2) spune că „Membrii de familie ai cetățenilor statelor membre care nu sunt cetățeni ai acestora nu pot fi scutiți de la obligativitatea obținerii vizei, dacă acordurile încheiate de România cu statele ai căror cetățeni sunt nu prevăd altfel.”¹⁰ Conform art. 6, se bucură de drept de ședere pe teritoriul României „cetățenii statelor membre care desfășoară în România activități în calitate de angajat” și „membrii de familie ai acestora”¹¹.

⁹ Legea nr. 309/2004, art. 5, alineatul (al.) 1

¹⁰ Legea nr. 309/2004, art. 5, al. 2

¹¹ Legea nr. 309/2004, art. 6

Dreptul la liberă circulație este un drept relativ ce trebuie să fie exercitat cu respectarea anumitor condiții prevăzute de lege, care nu trebuie confundate cu impedimentele în exercitarea acestuia. Curtea Constituțională a decis că instituirea taxelor pentru ieșirea din țară a persoanelor reprezintă un mijloc de restrângere a dreptului la liberă circulație. Există, însă, situații, în care instituirea unei asemenea taxe nu este neconstituțională. Astfel, în Decizia nr. 71/1993, instituirea taxei cu scopul alimentării bugetului pentru plata ajutorului bănesc pentru încălzirea locuințelor în perioada 1 noiembrie 1993 – 30 aprilie 1994 nu este o măsură neconstituțională deoarece este temporară și se justifică prin situația excepțională rezultată din lipsa fondurilor bugetare necesare acestei măsuri de protecție socială. De asemenea, este foarte important a se constata dacă măsura de protecție socială poate fi realizată fără instituirea acestei taxe pentru a se verifica principiul proporționalității¹². Dacă această taxă ar fi fost permanentă, nejustificată și ar fi încălcat cuprinsul art. 53 din Constituție: „(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.”¹³, ar fi reprezentat un impediment financiar în exercitarea dreptului la liberă circulație. Prin Decizia nr. 141/1994, Ordonanța Guvernului nr. 50/1994 a fost declarată neconstituțională tocmai pentru că instituia o restricție permanentă și de principiu a dreptului la liberă circulație prevăzut de art. 25 din Constituție, reprezenta un impediment financiar în exercitarea dreptului la liberă circulație care nu se justifica, eluda principiul proporționalității și era contrară principiului așezării juste a sarcinilor fiscale.

În virtutea principiului nediscriminării statuat în dreptul internațional, Constituția României, prin consacrarea dreptului la liberă circulație, nu face nici o distincție pe seama cetățeniei persoanei care își exercită acest drept, asigurând, astfel, egalitatea între cetățeanul român, străin sau apatrid, în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului și a Pactului Internațional cu privire la drepturile civile și politice.

Am realizat mai sus diferența între principiul libertății de circulație, un element fundamental al Pieței interne, și dreptul la liberă circulație reglementat în Constituția României. Primul, însă, prezintă o importanță deosebită. Așadar, în continuare vom analiza această libertate fundamentală a UE în raport cu câteva elemente esențiale prezente în societatea contemporană, precum familia,

¹² Gheorghe Iancu – Drept constituțional și instituții politice, Editura (Ed.) C.H.Beck, București, 2010, pag. 227

¹³ Constituția României, art. 53

învățământul, cultura, comerțul sau terorismul pentru a descoperi semnificațiile profunde ale conceptului de liberă de circulație.

Libertatea de circulație și familia

Conform Directivei 38/2004, libera circulație este asigurată, independent de cetățenia lor, membrilor familiilor lucrătorilor, și anume: soțului, partenerului cu care cetățeanul UE a contractat un parteneriat înregistrat în temeiul legislației unui stat membru, copiilor în vârstă de până la 21 de ani sau celor aflați în întreținerea lor.¹⁴

Însă, această reglementare nu a existat întotdeauna, speța Royer reprezentând exemplul care să ateste importanța acestui concept în zilele noastre. Royer, cetățean francez, a fost condamnat pentru intrare ilegală în Belgia. Royer nu îndeplinise formalitățile administrative pentru intrarea în această țară, unde era stabilită soția sa. A fost, astfel, expulzat pe motivul că reprezenta un pericol pentru ordinea publică și pentru că nu a respectat condițiile legale referitoare la accesul străinilor pe teritoriul Belgiei. Soluția dată de Curte precizează clar că dreptul resortisanților comunitari de a intra pe teritoriul unui alt stat membru acoperă dreptul de a intra și a căuta un loc de muncă sau de a se alătura familiei. Eșecul unui stat membru în a îndeplini formalitățile privind accesul, deplasarea sau rezidența nu justifică expulzarea.

Libertatea de circulație în relație cu învățământul și cultura

Globalizarea reflectă o percepție largă a faptului că lumea se transformă cu rapiditate sub influența economiei și a tehnologiei, astfel încât evoluțiile dintr-o regiune a lumii pot avea consecințe importante asupra indivizilor dintr-o altă zonă a globului. În România, identitatea națională se află într-o relație de interdependență cu conceptul de liberă circulație a persoanelor. Odată cu folosirea mijloacelor de transport, deplasarea oamenilor a căpătat un caracter organizat, fapt ce a condus la instituirea unor norme în vederea posibilității de a călători. Mai mult decât atât, putem spune că la baza conceptului de circulație internațională stau tradiții, precum pelerinajul de la Mecca, care datează din epoca preislamică.

Libertatea de circulație se particularizează prin faptul că implică relații între state și influențează pozitiv relațiile internaționale. Prin exercitarea acesteia se realizează un schimb cultural între cetățeni din state diferite, se împrumută tradiții și se capătă mai bune deprinderi în vorbirea limbilor străine.

¹⁴ Directiva 38/2004

În ceea ce privește învățământul, fiecare cetățean al unui stat are dreptul să urmeze studiile pe care le consideră potrivite pentru viitoarea sa carieră, indiferent dacă instituția ce realizează instruirea se află în interiorul sau în afara granițelor statului din care provine. Conform unui studiu realizat de UNESCO, în 2010, 22.179 de studenți români erau plecați pentru a studia în străinătate, cele mai căutate state fiind: Franța, Germania, Ungaria, SUA și Italia.

Libertatea de circulație și comerțul

Libera circulație vizează atât persoanele fizice, cât persoanele juridice. Construcția Comunitară s-a dezvoltat urmând obiective economice. Art. 2 din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene precizează următoarele: „Comunitatea are ca misiune, prin realizarea unei piețe comune și prin apropierea treptată a politicilor economice ale statelor membre, să promoveze o dezvoltare armonioasă a activităților economice, o creștere durabilă și echilibrată, o stabilitate crescândă, o creștere accelerată a nivelului de trai și relații mai strânse între statele pe care le reunește.”¹⁵

Piața internă este definită ca un spațiu fără frontiere interne, care trebuie să funcționeze în aceleași condiții ca o piață națională: mărfurile, persoanele, capitalurile și serviciile trebuie să circule în cadrul ei fără niciun control la frontierele dintre statele membre, după modelul absenței controlului la frontierele dintre regiunile unui stat. Libera circulație a persoanelor și a serviciilor sunt indispensabile în vederea exercitării unei cetățenii europene întemeiate pe principii democratice. Libera circulație a serviciilor constă în dreptul de a oferi servicii pe teritoriul statelor membre, plecând de la un sediu principal sau secundar stabilit în UE, aceasta reprezentând o componentă importantă pentru funcționarea Pieței unice.

În dreptul comunitar, noțiunea de "servicii" semnifică ansamblul prestațiilor care nu cad sub incidența dispozițiilor referitoare la libera circulație a mărfurilor, capitalurilor sau persoanelor și poate fi clarificată prin trei criterii stabilite de jurisprudența Curții de Justiție Europene de la Luxemburg:

- a) Prestatorul serviciilor trebuie să fie stabilit într-un stat membru al UE, altul decât acela al destinatarului prestației, astfel încât să existe o trecere a unei frontiere interioare UE .
- b) Prestatorul trebuie să fi fost stabilit în spațiul Pieței unice europene.
- c) Prestația trebuie să fie furnizată contra unei remunerații.

Libera circulație și terorismul

¹⁵ Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, art. 2

Terorismul reușește să transforme atuurile democrației, printre care se află și libera circulație a persoanelor și bunurilor, în vulnerabilități. În primul rând, terorismul se folosește de instrumente precum mass-media, dreptul la exprimare, care sunt necesare bunei desfășurări a proceselor democratice. În al doilea rând, statul, pentru a limita, până la eliminare, orice încercare de manifestare a acțiunilor teroriste, este nevoit să adopte măsuri de securitate sporite, ajungându-se până la constrângeri ale libertăților și drepturilor cetățenești. Când se manifestă asupra unor societăți democratice ce au mass-media liberă, terorismul acționează ca o armă de agresiune și intimidare, folosind media drept instrument publicitar. Astfel, din rațiuni de securitate, pot fi impuse măsuri interpretabile drept mijloace de împiedicare a dreptului la informare, prin blocarea anumitor informații sau de restrângere a libertății de exprimare. Mai mult decât atât, terorismul exploatează dreptul la liberă circulație în interiorul frontierelor și în afara lor, folosindu-se de factori ai fenomenului de globalizare. Terorismul este posibil când se împlinește un cumul de elemente, precum: interdependența ridicată dintre state în contextul globalizării, comunicarea rapidă datorită tehnologiei actuale, conversia rapidă a banilor dintr-o unitate monetară în alta pentru a obține „finanțări”, dar și cel mai important dintre elemente: mobilitatea ridicată a teroriștilor favorizată de dreptul la liberă circulație a individului.

Probleme de actualitate pe fondul dreptului la liberă circulație

România, precum și Cipru sau Bulgaria, nu este stat membru al Spațiului Schengen, ceea ce înseamnă că la frontierele țării noastre se menține controlul. Ținând cont de faptul că în acest moment există anumite probleme între câteva state membre UE, precum Franța, Spania, Italia și o parte din cetățenii români aflați pe teritoriul lor, este îngrijorător faptul că până la momentul de față aceste state nu au reușit să găsească o modalitate prin care să poată împiedica producerea faptelor ilicite de către aceștia sau pătrunderea ilegală pe teritoriul lor. În schimb, în plan internațional, imaginea și credibilitatea României sunt afectate de reacția dură a statelor în cauză față de faptele ilicite făcute de o parte din cetățenii români, mai ales din pricina faptului că se generalizează, pornindu-se de la premisa greșită că toți cetățenii români au aceeași atitudine față de muncă și societate, practicând cerșetoria, furtul sau alte activități de o moralitate joasă ce se află în sfera ilicitului, aspect ce împiedică tocmai scopul dreptului la liberă circulație, și anume: șanse egale pe piața europeană a muncii. Adevărata problemă constă în faptul că statul român însuși se confruntă la rândul său cu aceleși probleme ca și statele UE, având de peste două decenii un nivel crescut al fenomenului infracțional de acest tip. Astfel, ar fi în interesul tuturor să existe o colaborare în vederea eliminării acestor fapte ilicite, atât în statele UE unde există români ce cauzează probleme, cât și în interiorul României. Interzicerea dreptului de a intra pe teritoriul lor este doar o soluție temporară și deloc eficientă, pentru că aceștia pot pătrunde în statul respectiv și

în mod nelegal. Mai mult decât atât, Franța și Italia sunt state fondatoare ale UE și, implicit, au avut o contribuție importantă în introducerea dreptului la liberă circulație. Acest lucru presupune faptul că au avut la momentul respectiv în vedere avantajele și dezavantajele implicate de un asemenea concept și, cu toate acestea, au considerat că este o idee demnă de pus în aplicare.

Dacă luăm exemplul unui hoț și al unui magazin: hoțul fură o dată, fură de două ori, de trei ori din magazin și de fiecare dată vânzătorul se plânge de acest lucru. Însă nu ar fi mai eficient dacă vânzătorul ar lua măsuri astfel încât hoțul să nu mai fure niciodată? Prin analogie, așa consider că stă situația între România și aceste state membre. De ce majoritatea românilor cu înclinații spre activități ilicite se îndreaptă spre aceste țări? Bineînțeles, în speța de mai sus hoțul este principalul vinovat și fapta lui nu are justificare în plan moral, însă vreau să atrag atenția asupra unui aspect: de ce hoțul alege același magazin și nu schimbă locul din care sustrage bunuri cu unul mai „lucrativ”? Pentru că știe că poate. Așadar, de ce nu se îndreaptă românii care practică activități ilicite și spre țările nordice, de exemplu? Ca atare, nu este și vina celor câteva state pentru că au dat naștere unui concept de cetățenie europeană și, implicit, dreptului la liberă circulație, fără a avea în vedere și dezavantajele pe care le implică eliminarea controlului la frontiere, iar acum își manifestă prin mass-media internațională neputința de a face față situației prezente?

Realizarea efectivă a libertății de circulație ține și de atitudinea față de societate a persoanelor pe teritoriul altor state. La originea unora dintre măsurile restrictive adoptate de unele state, față de libertatea de circulație a cetățenilor români se află însăși comportamentul necorespunzător al unora dintre compatrioții noștri, care, abuzând de acest drept, au comis o serie de fapte ilicite. Exercițarea cu bună credință a libertății de circulație ține, în primul rând, de gradul de responsabilitate și cultură a individului ca membru al societății și trebuie să se facă dincolo de „conjunctural”.

În concluzie, libertatea de circulație, ca principiu fundamental la nivel european, este premisa întregului concept de Uniune Europeană și de cetățenie europeană, de întărire a controlului la frontierele externe și eliminare a acestuia la frontierele interne, de încredere și cooperare între statele membre atât în materie civilă, cât și penală, de creare a unui spațiu de libertate, securitate și justiție în care problemele apărute să fie rezolvate printr-un schimb eficient de informații și de strategii care să asigure trăinicia acestei uniuni economice și politice, prosperitatea, siguranța și egalitatea în șanse între toți membrii UE, indiferent de cetățenia acestora originară.

Bibliografie:

1. Gheorghe Iancu – Drept constituțional și instituții politice, Editura (Ed.) C.H.Beck, București, 2010
2. Gheorghe Iancu, Dreptul de azil, Ed. All Beck, București, 2002

3. Augustin Fuerea – Manualul Uniunii Europene, Ed. Universul Juridic, București, 2011
4. Declarația Universală a Drepturilor Omului
5. Pactul internațional privind drepturile civile și politice
6. Tratatul pentru Funcționarea Uniunii Europene
7. Legea nr. 309/2004 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale UE și Spațiului Economic European
8. Decizia 71/1993
9. Decizia 141/1994
10. Constituția României
11. Directiva 38/2004 privind dreptul la liberă circulație a cetățenilor UE și membrilor familiilor acestora.
12. Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene